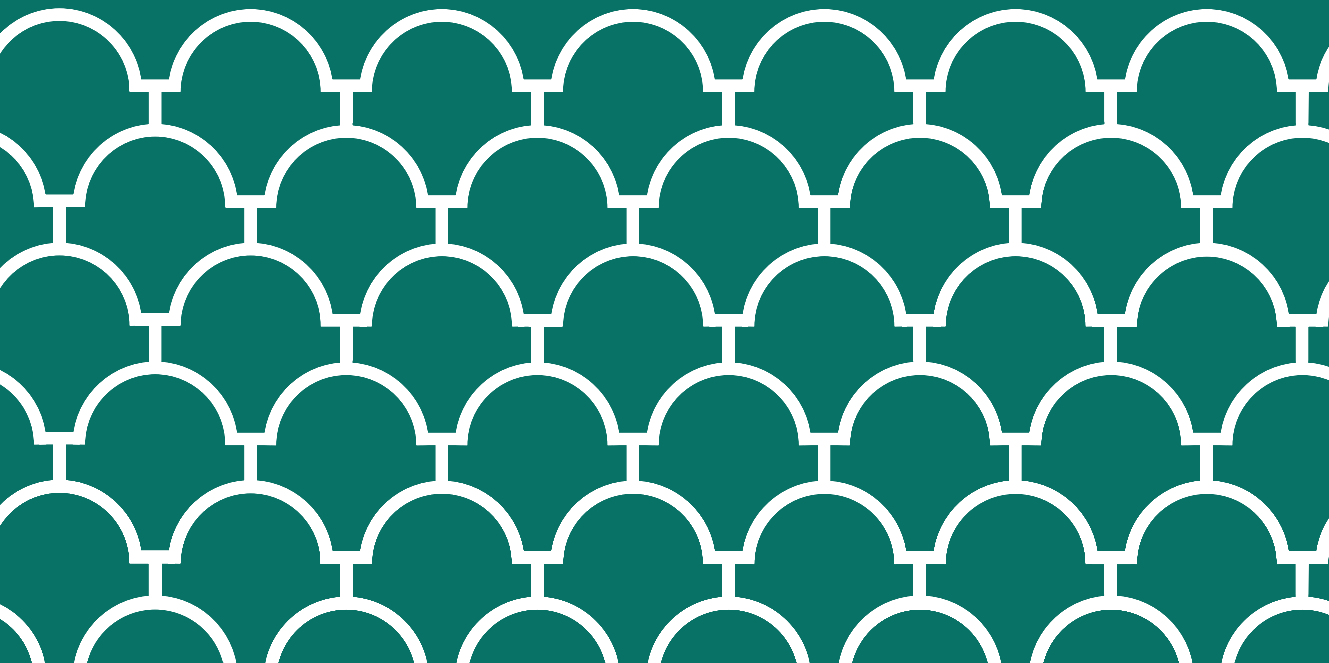

EDUSKUNTA
RIKSDAGEN

Euroopan turvallisuus- ja yhteistyöjärjestön Suomen valtuuskunnan toimintakertomus

2023

K 17/2024 vp

**EUROOPAN TURVALLISUUS- JA
YHTEISTYÖJÄRJESTÖN
SUOMEN VALTUUSKUNNAN
KERTOMUS
2023**

HELSINKI 2024

ISSN 1798-4785

EUROOPAN TURVALLISUUS- JA YHTEISTYÖJÄRJESTÖN PARLAMENTAARISEN YLEISKOKOUKSEN SUOMEN VALTUUSKUNTA

Eduskunnan työjärjestyksen 10 §:n mukaisesti Euroopan turvallisuus- ja yhteistyöjärjestön parlamentaarisen yleiskokouksen Suomen valtuuskunta antaa kunnioittaen eduskunnalle kertomuksen Etyjin parlamentaarisen yleiskokouksen toiminnasta vuoden 2023 istuntokaudella.

Helsingissä 5.4.2024

Etyjin parlamentaarisen yleiskokouksen Suomen valtuuskunnan puolesta

Ville Kaunisto
puheenjohtaja

Maria Fagerholm
sihteeri

Sisällys

1. Tiivistelmä	1
2. Suomen valtuuskunnan toiminta	2
3. Yleiskokouksen puheenjohtaja Pia Kauma	3
4. Etyj muuttuneessa turvallisuustilanteessa	5
4.1. Talvi-istunto Wienissä	6
4.1.1. Venäjän hyökkäyssota Ukrainassa puhutti kokouksessa.....	6
4.1.2. Sääntömuutosehdotuksella haetaan sääntöjen rikkojille seuraamuksia	7
4.2. Täysistunto Vancouverissa.....	8
4.2.1. Komiteat esittelivät raporttejaan: Ukrainan sota keskiössä.....	8
4.2.2. Pia Kauma valittiin yleiskokouksen puheenjohtajaksi.....	9
4.3. Syyskokous Jerevanissa.....	10
4.3.1. Budjettipohdintaa ja sääntömuutosesityksiä pysyvässä komiteassa	10
4.3.2. Kokonaisvaltainen turvallisuus, korruption torjuminen ja vähemmistöjen suojelelu	
4.3.3. Välimeri-foorumi.....	11
5. Vaalitarkkailu	12
5.1. Yleistä.....	12
5.2. Turkin presidentin ja -parlamenttivaalit	12
5.3. Puolan parlamenttivaalit	13
5.4. Serbian ennen aikaiset parlamenttivaalit	13
LIITE 1 Etyjin parlamentaarisen yleiskokouksen Suomen valtuuskunta 01/2023–04/2023.....	15
LIITE 2 Etyjin parlamentaarisen yleiskokouksen Suomen valtuuskunta 04/2023–09/2023.....	16
LIITE 3 Etyjin parlamentaarisen yleiskokouksen Suomen valtuuskunta 09/2023–	17
LIITE 4 Etyjin osallistujavaltiot	18
LIITE 5 Etyjin parlamentaarisen yleiskokouksen ja komiteoiden puheenjohtajisto, työryhmät ja erityisedustajat	19

1. Tiivistelmä

Euroopan turvallisuus- ja yhteistyöjärjestön (Etyjin) parlamentaarisen yleiskokouksen Suomen valtuuskunnan jäsen Pia Kauma (kok.) valittiin Etyjin parlamentaarisen yleiskokouksen puheenjohtajaksi täysistunnossa Vancouverissa Kanadassa 4.7.2023. Hän kampanjoi tuomalla esiin Etyjin tarjoamia mahdollisuuksia ja korosti vahvistavansa edelleen yhteistyötä Etyjin hallituspuolen ja yleiskokouksen välillä. Kaudella oli Suomen Etyj-valtuuskunnan täysi tuki ehdokkuudelleen. Hän aloitti toimintansa puheenjohtajana aktiivisesti ja on muun muassa perustanut tukiryhmän Ukrainalle, edistänyt rauhanneuvotteluja Armenian ja Azerbaidžanin välillä sekä puhunut Etyjin pysyvässä neuvostossa.

Suomen Etyj-valtuuskunta järjestäytyi eduskuntavaalien ja Pia Kauman puheenjohtajakampanjan vuoksi kaksi kertaa. Valtuuskunta kokoontui yhteensä seitsemän kertaa ja toimi yleiskokouksessa näkyvästi ja aktiivisesti ensiksi Vilhelm Junnilan (ps.) ja sitten Ville Kauniston (kok.) johdolla.

Kertomusvuonna yleiskokouksen toiminnan keskiössä oli vuoden 2022 helmikuussa alkanut Venäjän hyökkäyssota Ukrainassa. Yleiskokous tuomitsi edelleen Venäjän sotatoimet ja peräänkuulutti keinoja saattaa Venäjä vastuuseen. Lisäksi yleiskokous ilmaisi vahvan tukensa Ukrainalle ja korosti, että Ukraina taistelee länsimaisten arvojen, vapauden ja demokratian puolesta. Kokonaisvaltaista turvallisuutta edistävä Etyj ei kyennyt estämään sota, mutta kaikkia sen työkaluja pitäisi käyttää, jotta alueellinen turvallisuus ja vakaus palautuisivat.

Etyjiä leimasi kertomusvuonna uskottavuuskriisi. Päätöksenteko oli miltei pysähdyksissä, järjestön budjettia ei ollut konsensusvaatimuksen vuoksi hyväksytty vuoden 2021 jälkeen, ja rahat olivat käytännössä loppumassa. Ratkaisematta olivat pitkään myös vuoden 2024 puheenjohtajamaan valinta sekä jatko korkeiden luottamushenkilöiden mandaateille, jotka umpeutuivat loppuvuodesta 2023. Lopulta löydettiin ratkaisu, jossa Malta valittiin Etyjin puheenjohtajamaaksi vuodelle 2024 ja luottamushenkilöiden mandaatteja pidennettiin yhdeksällä kuukaudella. Toimintoja pystyttiin rahoittamaan osallistujavaltioiden vapaaehtoisilla tuilla.

Yleiskokouksen talvi-istunto järjestettiin Wienissä Itävallassa 23.–24.2.2023. Itävalta vetosi isäntämaaseemaansa ja myönsi viisumeita venäläisedustajille. Venäläisten läsnäolo johti ulosmarsseihin istunnossa ja siihen, että Ukrainan ja Liettuan valtuuskunnat eivät osallistuneet istuntoon. Suomen valtuuskunta tapasi kuitenkin Wieniin saapuneen ukrainalaisvaltuuskunnan. Talvi-istunnon keskustelua hallitsi Venäjän sota Ukrainassa, ja puheenjohtajisto julkaisi lausunnon, jossa Venäjän toimintaa kuvattiin vastenmieliseksi. Istunnossa pohdittiin myös sääntömuutosta, jolla Venäjän osallistumisen voisi estää. Yleiskokouksen budjettihaasteet nostivat esiin tarpeen tarkastella yleiskokouksen toimintaa.

Yleiskokouksen täysistunto järjestettiin 30.6.–4.7.2023 Vancouverissa Kanadassa. Istunnon päätteeksi hyväksyttiin Vancouverin julistus, jossa tuomitaan vahvasti Venäjän toimet Ukrainassa ja tuetaan laajasti Ukrainaa. Tuesta kertoo myös yleiskokouksen päätös perustaa Ukraina-alakomitea. Osallistujat olivat huolissaan myös alueen muista konflikteista. Kaikkia osallistujavaltioita kehoitettiin hyödyntämään Etyjin työkaluja, jotta vakaus ja turvallisuus voidaan varmistaa.

Syyskokous järjestettiin 18.–20.11.2023 Jerevanissa Armeniassa. Kokousta leimasivat Armenian ja Azerbaidžanin väliset rauhanneuvottelut. Azerbaidžan hyökkäsi syksyllä voimallisesti Vuoristo-Karabahiin, jonka seurauksena miltei koko alueen väestö pakeni Armeniaan. Tämä aiheutti kokouksen osallistujissa suurta huolta. Syysistunnossa oltiin kuitenkin toiveikkaita rauhansuunnitelman etenemisestä. Samanlaisesti huomiota herätti Gazan tilanne, josta keskusteltiin Välimeri-foorumin yhteydessä. Keskustelussa

tuomittiin Hamasin terrori-iskut ja tuettiin Israelin oikeutta puolustautua. Samalla kuitenkin muistutettiin, että siviilejä täytyy suojella ja vastatoimien pitää olla suhteellisia. Syysistunnossa oli myös esillä sääntömuutos, jonka tarkoituksena oli rajoittaa Venäjän mahdollisuutta osallistua yleiskokouksen toimintaan.

Vaalitarkkailu on Etyjin ja yleiskokouksen näkyvimpiä toimintoja. Kertomusvuonna yleiskokous tarkkaili presidentin- ja parlamenttivaaleja Turkissa, parlamenttivaaleja Puolassa ja ennenaikaisia parlamenttivaaleja Serbiassa. Suomen valtuuskunnasta osallistuttiin aktiivisesti kaikkiin kertomusvuoden vaalitarkkailuihin. Valtuuskunta pitää vaalitarkkailua hyvänä keinona edistää demokratiaa ja tutustua osallistujamaiden demokraattisiin järjestelmiin.

2. Suomen valtuuskunnan toiminta

Suomen Etyj-valtuuskunta toimi huhtikuun eduskuntavaaleihin asti edellisen vuoden kokoonpanolla. Valtuuskunta järjestäytyi poikkeuksellisesti kaksi kertaa vuonna 2023, jotta valtuuskunnassa ennen vaaleja jäsenenä ollut Pia Kauma voisi olla ehdolla Etyjin parlamentaarisen yleiskokouksen puheenjohtajaksi ja jotta valtuuskunta voisi osallistua äänestykseen puheenjohtajasta. Ensimmäinen järjestäytymiskokous pidettiin 20.4.2023, ja valtuuskunnan puheenjohtajaksi valittiin Vilhelm Junnila ja varapuheenjohtajaksi Johannes Koskinen (sd.). Samalla valtuuskunta päätti tukea yksimielisesti Pia Kaumaa yleiskokouksen puheenjohtajaksi ja osallistua edustaja Kauman kampanjaan. Toinen järjestäytymiskokous pidettiin 8.9.2024, jolloin valtuuskunnan puheenjohtajaksi valittiin Ville Kaunisto ja varapuheenjohtajaksi Vilhelm Junnila.

Valtuuskunnan puheenjohtaja Junnila osallistui NB8-kokoukseen, joka järjestettiin Vilnassa Liettuassa 10.2.2023. Kokoukseen osallistui myös Puolan parlamentin ulkoasiainvaliokunnan puheenjohtaja Radosław Fogiel. Kokouksen teemana oli jo vuoden jatkunut Venäjän hyökkäyssota Ukrainassa. Alustajina olivat Liettuan oikeusministeri Ewelina Dobrowolska, Liettuan varaulkoministeri Egidijus Meilūnas ja Liettuan presidentin sisäisen turvallisuuden neuvonantaja Kęstutis Budrys. Kokoukseen osallistui myös yleiskokouksen puheenjohtaja Margaretha Cederfelt.

Suomen Itävallan suurlähettiläs Pirkko Hämäläinen tapasi Etyj-valtuuskunnan Wienissä ennen talvi-istuntoa 21.2.2023. Hän antoi kattavan katsauksen Itävallan tilanteesta ja Wienissä toimivien kansainvälisten järjestöjen työstä.

Berliinissä järjestettiin 5.–7.5.2023 Leinsweiler-seminaari, johon osallistui yleiskokouksen silloinen varapuheenjohtaja Pia Kauma. Seminaari on järjestetty vuodesta 2016 alkaen Etyjin parlamentaarisen yleiskokouksen ja Saksan Bundestagin yhteistyönä, ja se keskittyy ulko- ja turvallisuuspolitiikkaan. Vuoden 2023 seminaarin teemoja olivat Etyjin rooli uudessa turvallisuustilanteessa sekä onnistuneet Etyj-toiminnot. Keskusteluissa käsiteltiin sitä, ovatko Etyjin kenttämissiot toimivia ja millaista merkitystä niillä on Etyj-alueella.

Yleiskokouksen silloinen varapuheenjohtaja ja Keski-Aasian erityisedustaja Pia Kauma sijaisti yleiskokouksen puheenjohtajaa Margareta Cederfeltiä Helsinki +50-seminaarissa, joka järjestettiin Turkmenistanin Ashgabatissa 16.5.2023. Seminaarissa painotettiin etenkin Keski-Aasian maiden roolia neutraaleina toimijoina tilanteessa, jossa Euroopassa käydään sota. Helsinki +50 on prosessi, jossa pohditaan Etyjin tulevaisuutta. Prosessin toiminnoista leikattiin heinäkuussa hyväksytyssä budjetissa, mutta kertomusvuonna järjestettiin tästä huolimatta yhteensä kolme Helsinki +50-tilaisuutta. Pia Kauma osallistui myös Helsinki +50-webinaariin, joka järjestettiin 31.5.2023 ja jonka teemana oli Etyjin tulevaisuuden haasteet. Webinaarissa nostettiin esiin huoli siitä, että järjestö kuihtuu. Huoli voisi ratketa, jos onnistuttaisiin

lisäämään järjestön tunnettuutta. Lisäksi painotettiin, että Etyj on ihmisiä varten ja että järjestö on pelastamisen arvoinen. Vuoden viimeinen Helsinki +50-webinaari pidettiin 12.7.2023, ja sen puheenjohtajana toimi Pia Kauma. Webinaarissa päivitettiin tietoja Ukrainan tilanteesta.

Valtuuskunnan jäsen Inka Hopsu (vihr.) osallistui talous- ja ympäristökomitean konferenssiin Bakussa, Azerbaidžanissa 22.–23.5.2023. Konferenssi käsitteli kansallisten parlamenttien roolia turvallisuuden ja vakauden takaamisessa. Aihetta tarkasteltiin vihreän talouden, connectivity-tematiikan ja kestävä kehityksen näkökulmista.

Etyjin konfliktinestokeskuksen johtaja Tuula Yrjölä antoi ajankohtaiskatsauksen valtuuskunnalle 10.6.2023. Keskustelussa käsiteltiin Etyjin vakavia haasteita tilanteessa, jossa budjettia ei ollut hyväksytty eikä puheenjohtajamaata vuodelle 2024 valittu. Myös korkeiden virkamiesten sopimukset olivat umpeutumassa joulukuussa 2023, eikä ratkaisua jatkokausille ollut näköpiirissä.

Inka Hopsu ja Pia Kauma osallistuivat 15.6.2023 webinaariin, jonka teema oli ”Nuoret, rauha ja turvallisuus”. Tematiikka perustuu YK:n turvallisuusneuvoston päätöslauselmaan 2250. Se on Suomelle tärkeä, ja Suomi oli ensimmäinen maa, joka laati päätöslauselman edellyttämän toimintasuunnitelman. Hopsu korosti puheenvuorossaan nuorten osallistamisen hyötyjä demokratialle, turvallisuudelle ja rauhanrakentamiselle. Kauma puolestaan muistutti, että Etyjissä tarvitaan työkaluja, joilla nuorten ääni saadaan kuuluviin.

Valtuuskunta järjesti Pia Kauman puheenjohtajuutta tukevan kampanjatilaisuuden yleiskokouksen täysistunnon yhteydessä Vancouverissa 30.6.–4.7.2023. Tilaisuudessa Kauma esitteli tärkeimmät painopisteensä puheenjohtajana ja sai useita tuenilmaisuja. Ennen täysistuntoa valtuuskunnan puheenjohtaja Junnila ja varapuheenjohtaja Koskinen osallistuivat Islannin isännöimään NB8-kokoukseen 29.6.2023. Kokouksessa käytiin läpi tulevan kesäistunnon asioita ja pohdittiin maiden näkemyksiä sääntömuutosesityksestä sekä Venäjän asemasta järjestössä ja parlamentaarisessa yleiskokouksessa.

Kirsti Narinen, Suomen kiertävä suurlähettiläs Azerbaidžanissa, Armeniassa ja Georgiassa, kertoi valtuuskunnalle Armenian tilanteesta Jerevanissa ennen syyskokousta. Keskustelussa nousivat esiin sodanjälkeinen hauras tilanne alueella sekä sopeuttamistoimet, joita on suunnattu Armenian Vuoristo-Karabahin pakolaisille. Haasteena pidettiin sitä, että rauhanprosessi on edennyt hitaasti.

Yhteistyö Suomen pysyvän Etyj-edustuston kanssa on jatkunut aktiivisena. Suomen Etyj-suurlähettiläs Vesa Häkkinen on osallistunut valtuuskunnan kokouksiin ja tapasi valtuuskunnan Wienissä talvi-istunnon yhteydessä. Valtuuskunta on saanut kattavat taustoitukset Etyjin tilanteesta sekä tietoa siitä, miten Suomi on valmistautunut puheenjohtajuuteensa vuonna 2025.

3. Yleiskokouksen puheenjohtaja Pia Kauma

Suomen Etyj-valtuuskunnan jäsen Pia Kauma valittiin parlamentaarisen yleiskokouksen puheenjohtajaksi. Vaalit käytiin Vancouverin täysistunnossa heinäkuussa 2023 (vaaleista tarkemmin osiossa 4.2). Puheenjohtajana Kauma on toiminut aktiivisesti ja edustanut parlamentaarista yleiskokousta lukuisissa yhteyksissä. Hän on painottanut kautensa alkupuolella erityisesti Ukrainan tukemista, rauhan edistämistä Etelä-Kaukasiassa ja humanitaarisia kysymyksiä.

Kauman velvollisuudet puheenjohtajana alkoivat Vancouverin täysistuntoa seuranneella viikolla, kun hän piti puheenvuoron Etyjin korkean tason ilmastokonferenssissa Wienissä 7.7.2023. Konferenssi käsitteli ilmastomuutoksen yhteyttä turvallisuuteen ja Etyjin toimintaa tällä alalla. Alkusyksyn aikana Kauma

vieraili Kööpenhaminassa ja Wienissä perehtymässä laajasti parlamentaarisen yleiskokouksen toimintaan.

Puheenjohtaja Kauma on vetänyt aktiivisella otteella Ukrainan tukiryhmää (*Parliamentary Support Team for Ukraine*), jonka perustamisesta tehtiin päätös Vancouverin täysistunnossa kesäkuun lopussa. Sen asialistalla ovat olleet muun muassa Venäjälle pakkosiirrettyjen ukrainalaislasten palauttaminen Ukrainaan, sotarikollisten saaminen tuomiolle sekä muut poliittiset, taloudelliset ja humanitääriset kysymykset.

Lokakuussa vuorossa oli joukko konferensseja ja yksi vaalitarkkailumatka. Kauma puhui Wienissä 4.10.2023 terrorisminvastaisen työn alueellisista trendeistä Etyjin terrorisminvastaisen työn koordinaatiokokouksessa, johon Etyjin parlamentaarisen yleiskokouksen terrorisminvastainen komitea osallistui. Seuraavana päivänä Kauma johti puhetta parlamentaarisen yleiskokouksen puheenjohtajiston ylimääräisessä etäkokouksessa. Kokous käsitteli Etelä-Kaukasian tapahtumia sen jälkeen, kun Azerbaidžan oli vallannut Vuoristo-Karabahin alueen. Kauma puhui 13.10.2023 Varsovassa Puolassa Etyjin puheenjohtajan inhimillisen ulottuvuuden komitean konferenssissa (Warsaw Human Dimension Conference, WHDC), jossa Etyjin osallistujavaltioiden hallitukset ja kansalaisyhteisön edustajat keskustelivat Etyjin ihmisoikeussitoumuksista. 24.10.2023 Kauma edusti yleiskokousta Krim-foorumin parlamentaarisessa huippukokouksessa Prahassa. Foorumi on perustettu tukemaan Ukrainaa, ja kokouksessa oli parlamentaarikoita 55 maasta.

Kauman ensimmäinen korkean tason vierailu parlamentaarisen yleiskokouksen puheenjohtajana suuntautui Etelä-Kaukasian Azerbaidžaniin, Georgiaan ja Armeniaan 12.–21.11.2023. Kauma ja yleiskokouksen pääsihteeri Roberto Montella tapasivat Azerbaidžanin presidentin, Armenian pääministerin, kaikkien kolmen maan parlamenttien puhemiehet sekä muun muassa ulkoministeriöiden ja kansalaisyhteiskunnan edustajia. Matkan päätarkoituksena oli edistää rauhanprosessia Armenian ja Azerbaidžanin välisessä Vuoristo-Karabahin konfliktissa. Keskusteluissa käsiteltiin kuitenkin myös muita ajankohtaisia Etyj-kysymyksiä ja sitä, miten Georgian EU-jäsenyys ehdokkuus etenee.

Marras-joulukuun vaihteessa 28.11.–2.12.2023 vuorossa oli ministerineuvostomatka Pohjois-Makedonian Skopjeen. Yleiskokouksen puheenjohtajiston kokouksessa 29.11. keskusteltiin muun muassa siitä, miten yleiskokous osallistuu vaalitarkkailuun vuonna 2024. Etyjin ministerineuvostossa 1.–2.12. Kauma piti puheenvuoron, jossa hän muun muassa tuomitsi Venäjän hyökkäyksen ja sodankäynnin Ukrainassa. Venäjän ulkoministeri Sergei Lavrov istui paikallaan kokouksessa puheenvuoron ajan. Kokouksen yhteydessä Kauma tapasi Armenian ja Azerbaidžanin ulkoministerit, Yhdysvaltain ulkoministeriön edustajia sekä muita Etyjiin liittyvissä tehtävissä toimivia poliitikkoja eri valtioista.

11.12.2023 Kauma piti etäpuheenvuoron Turkmenistanin neutraliteettikonferenssissa ja tapasi 19.12.2023 Valko-Venäjän Helsingin-suurlähettilään, jonka kanssa hän keskusteli Valko-Venäjän vuoden 2024 parlamenttivaaleista.

Kauma tapasi loppuvuodesta myös ulkoministeriön edustajia, kuten itäosaston osastopäällikön Marja Liivalan ja Etyj-puheenjohtajuussihteeristön (*task force*) päällikön Jouni Laaksosen. Keskusteluissa koor-dinoitiin toimintaa Etelä-Kaukasiassa ja käytiin läpi Suomen tulevan puheenjohtajuuden valmisteluja. Yhteistyö ulkoministeriön kanssa jatkuu tiiviinä.

Kauman asema puheenjohtajana tarjoaa eduskunnalle ja Suomelle hyödyllisiä tiedonsaanti- ja vaikutusmahdollisuuksia. Puheenjohtajuus avaa Kaumalle monia ovia. Tällaisia olivat esimerkiksi tapaamiset Armenian ja Azerbaidžanin valtionpäämiesten kanssa marraskuussa 2023. Näin Suomen eduskunta ja ulkoministeriö voivat saada ajantasaista tietoa ja välittää rauhaa edistäviä viestejä osallistujavaltioille

korkealla tasolla. Etyjiä pidetään etenkin Etelä-Kaukasiassa ja Keski-Aasiassa yhä merkittävänä toimijana, joka ehkäisee konflikteja ja edistää vuoropuhelua. Kauman puheenjohtajuus parlamentaarisisessa yleiskokouksessa tuo Suomelle myös lisänäkyvyyttä, kun valmistaudumme hallitustenvälisen Etyjin puheenjohtajuuteen vuonna 2025.

4. Etyj muuttuneessa turvallisuustilanteessa

Parlamentaarinen yleiskokous on tärkeä osa Etyj-kokonaisuutta, johon kuuluvat sen lisäksi päättävänä elimenä hallitustenvälinen Etyj, demokraattisten instituutioiden ja ihmisoikeuksien toimisto ODIHR sekä Etyjin kenttämissiot. Kertomusvuotta hallitsi Venäjän pitkittynyt hyökkäyssota Ukrainassa, mutta myös muut Etyj-alueen konfliktit, kuten kaksipäiväinen sota Vuoristo-Karabahissa, joka on vaikuttanut Armenian ja Azerbaidžanin suhteisiin ja synnyttänyt pakolaisaallon. Myös Hamasin terrori-iskut Israeliin ja niitä seuranneet Israelin sotilaalliset vastatoimet aiheuttavat epävakautta Etyjin lähialueilla. Tilanne on johtanut kahtiajakoon länsimaissa, ja tästä hyötyvät ne, jotka yrittävät horjuttaa länsimaisia yhteiskuntia ja demokratiaa.

Ukrainaa koetteleva sota oli kertomusvuonna Etyjin asialistan kärkiteema. Parlamentaarinen yleiskokous on toistuvasti tuominnut Venäjän sotatoimet Ukrainassa ja todennut, että ne rikkovat kaikkia Etyjin periaatteita. Yleiskokous on peräänkuuluttanut Venäjältä vastuunkantoa ja korvauksia. Se on myös turhautunut siihen, että vaikka Venäjä osallistuu Etyjin toimintaan, vuoropuhelu sodan lopettamiseksi ei ole ollut mahdollista. Kun sota pitkittyy, vaarana on se, että osallistujamaiden ja kansalaisten mielenkiinto ja sen myötä myös auttamishalu hiipuu. Ukraina on itse korostanut, että se taistelee koko Euroopan vapauden ja turvallisuuden puolesta ja että ainoa ratkaisu sotaan on Ukrainan voitto. Siihen Ukraina tarvitsee lisää aseita ja ammuksia, ja maan valtuuskunnan edustajat ovat tuskailleet länsimaiden hitaan aseavun kanssa.

Etyj-alueen konfliktien ja turvallisuuskriisien lisäksi Etyjin sisäinen kriisi on syventynyt. Etyjin budjettia ei ole hyväksytty vuoden 2021 jälkeen, mikä tarkoittaa, että järjestön varat ovat loppumassa. Joitakin Etyjin operaatioita on pystytty ylläpitämään osallistujavaltioiden vapaaehtoisuilla, mutta se ei mahdollista pitkjänteistä suunnittelua. Myös epätietoisuus vuoden 2024 puheenjohtajamaasta vaikeutti Etyjin työtä. Puheenjohtajakriisiin esitettiin vuoden aikana erilaisia ratkaisuvaihtoehtoja tilanteessa, jossa Suomi oli jo valittu puheenjohtajaksi vuodelle 2025. Koska Venäjä ei hyväksynyt Viron ehdokkuutta, esitettiin jatkokautta vuoden 2023 puheenjohtajamaalle Pohjois-Makedonialle. Asia ratkesi joulukuussa Skopjen ministerikokouksessa, jossa vuoden 2024 puheenjohtajamaaksi valittiin Malta. Pakettiratkaisuna käsiteltäviä pääsihteerin, ODIHR:n johtajan, mediavaltuutetun ja vähemmistövaltuutetun mandaatteja pidennettiin, mutta vain yhdeksällä kuukaudella. Kriisistä huolimatta kaikilla on jaettu näkemys Etyjin merkityksestä ja myös Ukraina ymmärtää, että Venäjän pitää pysyä mukana Etyj-toiminnassa. Vaikka sota on yhä käynnissä, pitää Etyjin jo valmistautua sodan jälkeiseen tilanteeseen, jonka hallitsemiseen sillä on monipuoliset työkalut.

Parlamentariselle yleiskokoukselle Venäjä-kysymys on ollut vaikea. Yleiskokous yritti jo vuonna 2022 löytää yhteisen näkemyksen Venäjän osallistumisesta Etyjin toimintaan, kun se räikeästi rikkoo kaikkia Etyjin periaatteita. Konsensus miinus yksi -periaatteen vuoksi yleiskokous ei ole pystynyt tekemään päätöksiä, jotka rajoittaisivat Venäjän osallistumista. Venäjän osallistumista yleiskokouksen sääntömääräisiin kokouksiin on pystytty rajoittamaan lähinnä isäntämaan viisumipäätöksillä. Itävalta vetosi jo loppuvuodesta 2022 Etyjin päämajan isäntämaasopimukseen ja ilmoitti, ettei se voi evätä venäläisiltä ja valkovenäläisiltä viisumeita yleiskokouksen talvi-istuntoon. Tämän kuultuaan Ukraina ilmoitti, ettei se aio lainkaan osallistua talvi-istuntoon. Myös Liettua ilmoitti myöhemmin jättäytyvänsä pois istunnosta ja

tarjoutui jopa isännöimään kokousta Vilnassa pari viikkoa myöhemmin. Venäjän valtuuskunnan osallistumista käsiteltiin 20.1.2023 ylimääräisessä puheenjohtajiston kokouksessa, johon osallistui Pia Kauma.

Venäjän osallistumisoikeuksia rajoitti loppuvuodesta Venäjän päätös jättää jäsenmaksunsa maksamatta. Jos osallistujavaltio ei ole maksanut jäsenmaksuaan yhdeksään kuukauteen, sillä ei yleiskokouksen sääntöjen mukaan ole oikeutta äänestää ennen kuin maksu on suoritettu.

4.1. Talvi-istunto Wienissä

Yleiskokouksen talvi-istunto järjestettiin Wienissä Itävallassa 23.–24.2.2023, jolloin Venäjän hyökkäyssota Ukrainassa oli jatkunut vuoden. Vaikka Ukrainan Etyj-valtuuskunta ei osallistunut talvi-istuntoon, oli se kuitenkin läsnä Wienissä ja Suomen valtuuskunta sopi tapaamisesta sen kanssa. Ukrainan valtuuskunnan puheenjohtaja Mykyta Poturajev isännöi tapaamista 21.2.2023, ja siihen osallistuivat Suomen valtuuskunnasta puheenjohtaja Vilhelm Junnila, varapuheenjohtaja Johannes Koskinen sekä jäsenet Pia Kauma ja Eeva-Johanna Eloranta (sd.). Istuntoon osallistui lisäksi Inka Hopsu. Ukrainalaiset korostivat, että he haluavat Etyjin toiminnan jatkuvan, mutta järjestön pitää löytää keinoja, joilla Venäjän toiminta voidaan estää. Venäjän pitää tuntea toimintansa seuraukset. Ukrainalaiset kokivat, että he eivät voineet kohdata venäläisiä, eivätkä he siksi osallistuneet kokoukseen. He toivoivat edelleen tukea sääntömuutosesitykselle, joka oli esillä vuoden 2022 marraskuun pysyvässä komiteassa ja joka oli tarkoitus tuoda päätettäväksi Vancouverin pysyvään komiteaan. Suomen valtuuskunta osoitti vahvasti tukeaan Ukrainalle ja kertoi suhtautuvansa sääntömuutosesitykseen varovaisen myönteisesti, jos kaikki voivat hyväksyä ehdotetut muutokset.

4.1.1. Venäjän hyökkäyssota Ukrainassa puhutti kokouksessa

Talvi-istuntoon Wienissä osallistui kaksi venäläistä kansanedustajaa. Ukrainan valtuuskunnan tapaamisen jälkeen Pia Kauma osallistui puheenjohtajiston ylimääräiseen kokoukseen, jossa käytiin läpi venäläisvaltuuskunnan osallistumiseen liittyviä turvallisuusseikkoja. Puheenjohtaja Margaretha Cederfelt kertoi keinoista, joilla hän voi puuttua epäasiallisiin puheenvuoroihin. Hän myös ilmoitti, että kokouksen aloituspäivänä Etyj-lipun sijasta nostetaan musta surulippu. Hän ei myöskään aikonut puuttua mahdollisiin ulosmarsseihin tai siihen, jos istunnossa käytetään Ukrainaan liittyviä symboleja. Ukrainan valtuuskunnan paikalla olisi sinikeltainen kukkakimppu. Kokouksessa päätettiin myös puheenjohtajiston yhteisestä julkilausumasta, joka julkaistaisiin talvi-istunnon jälkeen sodan alkamisen vuosipäivänä. Siinä tuomitaan vahvasti Venäjän hyökkäyssota Ukrainassa ja Valko-Venäjän tuki Venäjälle. Venäjän levittämä disinformaatio tuomitaan valheellisena ja vastenmielisenä. Samalla annetaan tunnustusta Ukrainalle rohkeudesta ja peräänantamattomuudesta. Ukraina taistelee olemassaolostaan mutta puolustaa samalla myös niitä periaatteita ja sitoumuksia, joihin yhteinen turvallisuus perustuu. Kansallisia parlamentteja kehoitetaan jatkamaan Ukrainan tukea, tuomitsemaan ja rankaisemaan Venäjää toimistaan sekä pohtimaan, miten voidaan varmistaa, että Venäjä ei jää ilman rangaistusta ja joutuu maksamaan korvauksia.

Talvi-istunnon keskusteluissa olivat vahvasti läsnä Venäjän hyökkäyssodan jatkuminen ja se, että sota vaikuttaa Etyjin toimintaan ja tehtävään edistää kokonaisturvallisuutta. Istunto alkoi hiljaisella hetkellä Ukrainan sodan uhrien muistoksi. Suomen valtuuskunnan varapuheenjohtaja Johannes Koskinen puhui yleisistunnossa ja muistutti, että Venäjän hyökkäyssota tuomittiin vuosi sitten ja tuomitaan edelleen. Hän korosti, että Suomi seisoo Ukrainan rinnalla niin kauan kuin tarvitaan. Hän myös totesi ihailevansa sitä, miten hyvin Ukraina on pystynyt pitämään yhteiskuntansa toiminnassa ja kuinka lujasti se on puolustanut maataan. Puheenvuorossaan Koskinen myös pohti Etyjin roolia turvallisuusjärjestönä, jolla ei ole keinoja lopettaa sota Ukrainassa. 50-vuotisjuhlavuoden kynnyksellä Etyjiä pitää uudistaa. Omassa puheenvuorossaan valtuuskunnan jäsen Pia Kauma totesi, että Venäjän rikkoo Etyjin jokaista periaatetta. Venäjä kuitenkin aliarvioi Ukrainan puolustuskykyä ja länsimaiden auttamishalua. Kauma kehotti kaikkia maita antamaan tukea, jotta sota saataisiin loppumaan mahdollisimman pian.

Poliittisen komitean avasi sen puheenjohtaja Richard Hudson Yhdysvalloista. Hän totesi, että Venäjän sota Ukrainassa on maksanut tuhansien ukrainalaisten hengen ja tulee vaikuttamaan useiden sukupolvien elämään. Etyjin pysyvän neuvoston turvallisuusneuvoston puheenjohtaja, Romanian suurlähettiläs Stelian Stoian korosti, että Etyj on pysynyt toimintakykyisenä sodasta huolimatta. Hän totesi, että työ keskittyy sodan lisäksi kyberturvallisuuteen, järjestäytyneeseen rikollisuuteen ja rajaturvallisuuteen. Lisäksi turvallisuusfoorumin puheenjohtaja Siniša Bencu ja vähemmistövaltuutettu Kairat Abdrakhmanovin pitivät puheenvuorot. Etyjin konfliktienestokeskuksen Tuula Yrjölä varoitti sodan sosioekonomisista seurauksista ja muistutti Etyjin kenttämissioiden tärkeistä saavutuksista. Keskusteluissa korostui tarve vahvistaa Etyjiä niin, että vastaavat tilanteet voidaan estää tulevaisuudessa. Lisäksi ilmaistiin huoli siitä, että Venäjä on vetäytynyt New Start -ydinasesopimuksesta.

Yleiskokouksen talous- ja ympäristökomitean puheenjohtaja Azay Guliyev Azerbaidžanista korosti omassa avauspuheenvuorossaan, että sodan taloudelliset ja ympäristöön kohdistuvat vaikutukset ovat vasta selviämässä. Sota syttyi, kun toipuminen pandemiasta oli vielä kesken. Komitean raportoiija Gudrun Kugler Itävallasta esitti ajatuksensa komitearaportista, jossa painotetaan taloudellista turvallisuutta, jota rakennetaan yhteistyöllä ja kestäväällä taloudella. Raportin keskiössä ovat energiaturvallisuus, ympäristönsuojelu ja korruption torjunta. Komiteassa puhuivat Etyjin talous- ja ympäristökomitean puheenjohtaja Florian Raunig ja ja Etyjin ympäristötoimenpiteiden koordinaattori Igli Hasani. Myös Kansainvälisen atomienergiajärjestön (IAEA) edustaja Wei Huang ja professori Steven Koonin osallistuivat keskusteluun siitä, miten puhdas, taloudellinen ja kestävä energia voidaan varmistaa Etyjin alueella.

Ihmisoikeuskomitean puheenjohtaja Nikoloz Samkharadze Georgiasta huomautti, että Venäjän sotatoimet vaikuttavat demokratiaan laajemminkin. Raportoiija Johan Büser Ruotsista totesi, että Etyj-alueen ihmisoikeushaasteet ovat suuria. Sota Ukrainassa rikkoo kansainvälistä oikeutta, ja todisteet sotarikoksista siviilejä ja sotilaita kohtaan lisääntyvät jatkuvasti. Raportin kolme teemaa tulevat olemaan sodan seurauksien helpottaminen, epätasa-arvoon puuttuminen ja vähemmistöjen tukeminen. ODHR:n johtaja Matteo Mecacci kertoi, että toimisto on tukenut Ukrainan parlamenttia ihmisoikeuslainsäädännön kehittämisessä. Mediavaltuutettu Teresa Ribero totesi, että sodalla on ollut vakavia seurauksia median toimintaan sekä Ukrainassa että Venäjällä. Etyjin inhimillisen ulottuvuuden komitean puheenjohtaja Anne-Marie Callan korosti ihmisoikeuksien merkitystä turvallisuudelle. Keskusteluun sodan aiheuttamista ihmisoikeusloukkauksista osallistuivat kansainvälisen rikosoikeustuomioistuimen valitusosaston johtaja Marc Perrin de Brichambaut, professori Veronika Bilková sekä Etyjin erityisedustaja ja ihmiskaupan vastaisen työryhmän koordinaattori Valiant Richey.

Päätöspäivänä istunnossa puhui Valko-Venäjän demokraattisten voimien puheenjohtaja Svjatlana Tsihanous'kaja. Hän korosti Lukašenkan vastuuta Irpinin ja Butšan joukkosurmista sekä sitä, että Lukašenka pitäisi tuomita sotarikoksista. Hän vertasi Valko-Venäjää valtavaan gulagiin, jossa vastustajat laitetaan vankilaan. Demokraattiset voimat toivovat vuoropuhelua, mutta se ei ole mahdollista terrorin ja siron vuoksi. Siksi yleiskokouksen pitää lisätä painetta Valko-Venäjää kohtaan. Tsihanous'kaja totesi, että Valko-Venäjän edustajat yleiskokouksessa eivät ole demokraattisesti valittuja eivätkä he edusta Valko-Venäjän kansaa. Azerbaidžanin valtuuskunnan puheenjohtaja Azay Guliyev ilmoitti jo ennen Tsihanous'kajan puheenvuoroa, ettei hän hyväksy tätä asialistan kohtaa.

4.1.2. Sääntömuutosehdotuksella haetaan sääntöjen rikkojille seuraamuksia

Talvi-istunnon päätti pysyvän komitean kokous, jossa keskusteltiin sääntömuutosesityksestä, joka kaa-tui vuoden 2022 marraskuun syyskokouksen pysyvässä komiteassa. Ukraina ajoi muokattua sääntömuutosta, jossa esitettiin, että Etyjin periaatteita räikeästi rikkovan osallistujavaltion osallistumisoikeutta yleiskokouksen istuntoihin voitaisiin rajoittaa vuoden määräajaksi. Sääntökomitean puheenjohtaja Pascal Allizard Ranskasta piti muutettua sääntömuutosesitystä turhana, sillä jo vuoden 2022 marraskuussa oli selvää, että konsensusta sääntömuutoksesta ei ollut mahdollista saavuttaa. Kokouksessa

keskusteltiin kiivaasti myös yleiskokouksen rahankäytöstä, ja useat edustajat peräänkuuluttivat tilintarkastuksen lisäksi toiminnantarkastusta (Business Audit), jossa selvitetään tarkemmin, miten yleiskokouksen rahoja käytetään. Ruotsi teki aloitteesta ehdotuksen, ja se herätti kysymyksiä sihteeristössä. Yleiskokouksen pääsihteeri Roberto Montella ei ymmärtänyt tarvetta ylimääräiselle tarkastukselle ja korosti, että se maksaisi kymmeniätuhansia euroja jo valmiiksi tiukassa rahatilanteessa. Keskustelua päätettiin jatkaa puheenjohtajiston kokouksessa Kööpenhaminassa huhtikuussa. Pysyvässä komiteassa eräät edustajat kyseenalaistivat tiettyjä pääsihteerin rekrytointipäätöksiä.

Talvi-istunnossa nähtiin poikkeuksellisia mielenosoituksia. Suuri osa valtuuskunnista marssi ulos tai heilutti Ukrainan lippuja ja tunnuksia Venäjän puheenvuorojen aikana. Myös Suomen valtuuskunnan jäsenet osallistuivat protesteihin. Venäjän valtuuskunnan puheenjohtaja Tolstoi kyseenalaisti koko talvi-istunnon pysyvän komitean säännönmukaisuuden. Hän totesi äänekkäästi, ettei Venäjä voi ottaa tällaista menettelyä tosissaan. Tämän jälkeen hän poistui kokouksesta.

4.2. Täysistunto Vancouverissa

Etyjin parlamentaarisen yleiskokouksen 30. vuosittainen täysistunto järjestettiin Vancouverissa Kanadassa 30.6.–4.7.2023. Suomesta kokoukseen osallistui täysimääräinen valtuuskunta: Etyj-valtuuskunnan puheenjohtaja Vilhelm Junnila, varapuheenjohtaja Johannes Koskinen sekä jäsenet Eeva-Johanna Eloranta, Inka Hopsu, Pia Kauma ja Jenna Simula (ps.).

Venäjän hyökkäyssota Ukrainassa oli vahvasti läsnä istunnossa, jonka pääteemana oli pohtia, miten yleiskokous voi nostaa omia arvojaan esiin ja siten vahvistaa alueellista turvallisuutta. Istunnon avasivat Kanadan senaatin puhemies Raymonde Gagné ja alahuoneen varapuhemies Chris d'Entremont. Kanadan valtuuskunnan puheenjohtaja Hedy Fry totesi, että vaikka yleiskokouksessa ollaan välillä eri mieltä, toiveet turvallisuudesta ja vakaudesta ovat kuitenkin yhteisiä. Yleiskokouksen puheenjohtaja Margaretha Cederfelt muistutti, että ilman vuoropuhelua ei ole luottamusta. Lisäksi kuultiin Kanadan pääministerin Justin Trudeaua videotervehdys. Istunnon alussa huomioitiin alueen alkuperäiskansaa ja kiitettiin siitä, että istunto saatiin järjestää heidän maillaan. Avausistunnossa hyväksyttiin myös lisäaihe Etyjin ja yleiskokouksen uskottavuudesta, kun Venäjä jatkaa hyökkäyssotaa Ukrainassa. Siinä tuomitaan Venäjän sotatoimet ja keuhataan Ukrainan kykyä kestää hyökkäykset. Lisäksi peräänkuulutetaan sanktioita niitä maita kohtaan, jotka loukkaavat toisen maan suvereniteettia. Siinä ehdotetaan, että yleiskokous perustaa erillisen Ukraina-alamitean. Lisäksi osallistujavaltioita kehoitetaan perustamaan erikoistuomioistuin käsittelemään Venäjän sotarikoksia.

Pysyvän komitean kokouksessa oli määrä käsitellä Ukrainan sääntömuutosesitystä, jolla voitaisiin rajoittaa Etyjin sääntöjä räikeästi rikkovan osallistujamaan osallistumisesta järjestön toimintaan. Ukraina veti kuitenkin ehdotuksensa pois. Sen sijaan hyväksyttiin kaksi sääntömuutosta, joilla tasapainotetaan sukupuolijakaumaa kansallisissa valtuuskunnissa. Lisäksi keskusteltiin budjetista, rahankäytöstä ja sihteeristön palkoista. Lopuksi hyväksyttiin yleiskokouksen budjetti, joka sisälsi rahat myös toiminnantarkastukseen. Päätettiin perustaa Ukraina-ala-komitea, jonka rakenteesta ja toimivallasta päättäisi seuraava puheenjohtaja.

4.2.1. Komiteat esittelivät raporttejaan: Ukrainan sota keskiössä

Poliittisessa komiteassa tuomittiin yksiselitteisesti Venäjän aggressio ja vaadittiin aktiivista keskustelua Ukrainan kansan kanssa, jotta vapautustaistelu pysyisi elossa. Komitea käsiteli myös venäläisen Wagner-ryhmän terroristista luonnetta ja toimintaa, Venäjän aloittaman sodan seurausten selvittämistä Etyjin periaatteiden mukaisesti, kestävästä kehitystä sekä Moldovan tilannetta. Komitean raportissa käsitellään myös Etyj-alueen muita konflikteja, kuten Armenian ja Azerbaidžanin välisiä jännitteitä, Vuoristo-Karabahin, Moldovan, Georgian ja Kaukasuksen tilannetta, Valko-Venäjän osallisuutta Ukrainan sotaan ja Afganistanin naisten heikennettyjä oikeuksia. Päätöslauselmassa todetaan, että Etyj voi saavuttaa sille

asetettuja päämääriä vain rajallisesti, koska korkean tason poliittiset toimijat eivät ole olleet riittävän sitoutuneita Etyjin toimintaan. Yleiskokous oli huolissaan siitä, että jotkin toimijat haluavat hyväksikäyttää konsensusperiaatetta ja puurouttaa organisaation toiminnan. Yleiskokous oli huolissaan myös siitä, ettei järjestöllä ollut vaikeassa geopoliittisessa tilanteessa puheenjohtajamaata vuodelle 2024.

Taloutta, tiedettä, teknologiaa ja ympäristöä käsittelevän raportin teemoja ovat kestävä taloudellinen kehitys, siirtymä puhtaaseen energiaan, naisten voimaannuttaminen ja digitalisaatio. Sota Ukrainassa on osoittanut, miten tärkeää on panostaa monipuolisiin energianlähteisiin ja vähentää riippuvuutta Venäjästä. Uusiutuvat energianlähteet ovat tämän kehityssuunnan keskiössä. Tämä paitsi parantaa turvallisuutta ja huoltovarmuutta myös lievittää ilmastonmuutosta. Saasteita ei voida pysäyttää valtioiden rajoilla, joten ympäristönsuojelutyötä on tehtävä yhdessä. Myös digitaalisia jakolinjoja on vähennettävä, ja tekoälykehitykseen on luotava yhteinen lähestymistapa. Päätöslauselmassa painotetaan erityisesti korruption, siirtolaisuuden, vesihuollon, ihmiskaupan, teknologisen kehityksen, yhteiskuntien ja ikääntymisen vaikutuksia turvallisuuteen ja vakauteen. Komitea käsittelee myös lisäaiheita, jotka koskivat yleiskokouksen toimintoja sekä sitoutumista korruption torjuntaan ja avoimuuteen. Lisäksi pohdittiin, kuinka tiedeyhteistyö voi edistää rauhaa ja kuinka mikromuovisaastetta voitaisiin vähentää.

Demokratiaa, ihmisoikeuksia ja humanitaarisia kysymyksiä käsittelevän komitean raportti keskittyy erityisesti sotien koettelujen ihmisten kärsimysten lieventämiseen, epäluottamuksen kasvuun suhteessa poliittisiin ja demokraattisiin prosesseihin, erityisen haavoittuvien ryhmien suojeluun, modernin teknologian ihmisoikeusvaikutuksiin sekä Etyjin institutionaaliseen heikkenemiseen. Avoimessa keskustelussa keskityttiin siihen, kuinka Venäjän hyökkäyssodassa on loukattu ihmisoikeuksia ja humanitaarista oikeutta. Lisäksi keskusteltiin tiedotusvälineiden vapaudesta, kansalaisyhteiskunnasta, haavoittuviin ryhmiä, demokratiasta ja Etyj-alueen sosioekonomisista haasteisista. Päätöslauselmassa tarkastellaan viimeaikaista demokratia- ja ihmisoikeuskehitystä ja humanitaarisia kysymyksiä Etyjin alueella. Venäjän hyökkäyssodan aiheuttamat inhimilliset kärsimykset ja infrastruktuurituhot tuomitaan jyrkästi. Yleiskokouksella on neljä eri pääteemaa, joihin se ottaa kantaa: sodan uhrien kärsimysten helpottaminen, ihmisten uskon palauttaminen demokraattisiin prosesseihin, heikommassa asemassa olevien oikeuksien tukeminen ja digitaalisen kehityksen ihmisoikeusnäkökulman huomioiminen.

Yleiskokouksen vuoden 2023 täysistunnossa hyväksyttiin kolmen yleisen komitean päätöslauselmat sekä 16 lisäaihetta, jotka yhdessä muodostavat Vancouverin julistuksen. Lopullinen versio julistuksesta sai vahvan kannatuksen, ja sen hyväksyi täysistunnon ylivoimainen enemmistö. Julistus löytyy osoitteesta <https://www.oscepa.org/en/documents/annual-sessions/2023-vancouver/declaration-29>

4.2.2. Pia Kauma valittiin yleiskokouksen puheenjohtajaksi

Istunnon viimeisenä päivänä pidettiin puheenjohtajan ja varapuheenjohtajien vaalit. Puheenjohtajakisassa olivat ehdokkaina Pia Kauma (Suomi), Pere Joan Pons (Espanja) ja Mark Pritchard (Iso-Britannia). Ensimmäisellä äänestyskierroksella Pritchard sai 70 ääntä ja Kauma ja Pons molemmat 65 ääntä. Pritchard selviytyi toiselle kierrokselle, mutta kahden muun ehdokkaan tasapeli johti siihen, että toiselle kierrokselle lähtijä jouduttiin valitsemaan arpomalla. Arvonnan seurauksena toisella kierroksella olivat vastakkain Kauma ja Pritchard. Puheenjohtajaksi valittiin Pia Kauma äänin 101–68. Hän aloitti puheenjohtajuuskautensa suoraan täysistunnosta. Puheenjohtajuus kestää vuoden 2024 kesän täysistuntoon, jossa Kaumalla on mahdollisuus uusia mandaattinsa yhdeksi vuodeksi. Lisäksi valittiin kolme varapuheenjohtajaa: Daniela De Ridder (Saksa), Mykyta Poturaiev (Ukraina) ja Kyriakos Hadjiyianni (Kypros). Varapuheenjohtajan toimikausi on kolme vuotta. Uudeksi rahastonhoitajaksi valittiin ruotsalainen Johan Büser. Entisestä puheenjohtajasta Margaretha Cederfelistä tuli yleiskokouksen kunniapuheenjohtaja.

Edustaja Kauman ensimmäinen puhe yleiskokouksen uutena puheenjohtajana keskittyi syvän ja merkityksellisen yhteistyön tarpeeseen Etyjissä. Hän sanoi sitoutuvansa tekemään vuoden aikana lujasti töitä

Etyjin arvojen edistämiseksi. Kauma sanoi puheessaan: ”Etyj on tienhaarassa, mutta uskon vahvasti, että järjestömme on kaikkien ponnistelujemme arvoinen. Yhdessä olemme vahvempia ja vain yhdessä voimme ratkaista yhteiset haasteet.”

4.3. Syyskokous Jerevanissa

Yleiskokouksen syyskokous järjestettiin Jerevanissa Armeniassa 18.–20.11.2023. Azerbaidžan ja Turkki ilmoittivat jo ennen syyskokousta, etteivät aio osallistua. Myöskään Venäjä ei lähettänyt valtuuskuntaa syyskokoukseen. Valko-Venäjältä osallistui kaksi edustajaa. Syyskokoukseen osallistui Suomen valtuuskunnan puheenjohtaja Ville Kaunisto, varapuheenjohtaja Vilhelm Junnila, jäsenet Pia Kauma, Jenna Simula ja Ville Skinnari (sd.) sekä varajäsen Inka Hopsu.

4.3.1. Budjettipohdintaa ja sääntömuutosesityksiä pysyvässä komiteassa

Jerevanin syyskokouksen alla järjestettiin pysyvän komitean kokous. Kokouksessa pohdittiin Etyjin vaikeaa tilannetta, jossa sen alueella ja lähialueella on käynnissä useita konflikteja. Samaan aikaan Etyj kärsi uskottavuusongelmasta, johtajuus oli kriisissä seuraavan vuoden puheenjohtajamaan puuttuessa eikä budjettia ollut hyväksytty sitten vuoden 2021. Myös yleiskokouksen budjettitilanne on vaikea, eivätkä kaikkien osallistujavaltioiden parlamentaariset valtuuskunnat olleet tyytyväisiä päätökseen korottaa jäsenmaksuja kahdella prosentilla. Yleiskokouksen rahastonhoitaja Johan Büser Ruotsista totesi, että yleiskokouksen edellyttämä toiminnantarkastus on meneillään. Hän kertoi myös, että tulee esittämään lisäsäästöjä, jotta yleiskokouksen budjetti saadaan tasapainoon. Yksi tärkeä tavoite on hänen mukaansa saattaa henkilöstön palkat oikealle tasolle.

Pysyvän komitean kokouksessa keskusteltiin myös Venäjän osallistumisesta Etyjin ja yleiskokouksen toimintaan. Latvian Etyj-valtuuskunnan puheenjohtaja Richard Kohls esitti oman sääntömuutosehdotuksen, jossa virallistettaisiin käytäntö, että konsensuspäätökseen voi osallistua kirjallisesti. Kohls kuitenkin ilmoitti äänestävänsä omaa ehdotustaan vastaan, koska haluaa virallisesti vastustaa kirjallisia kannanottoja konsensuspäätöksessä. Puheenjohtaja Kauma päätti lähettää sääntömuutosesityksen sääntökomitean käsittelyyn.

Syyskokous järjestettiin jännitteisessä geopoliittisessa tilanteessa, kun Azerbaidžan oli hyökännyt voimallisesti Vuoristo-Karabahiin vain pari kuukautta aikaisemmin 19.–20.9.2023. Kahden päivän sodan seurauksena enimmäkseen armenialaisista koostunut Vuoristo-Karabahin väestö pakeni Armeniaan. Lyhyessä ajassa Armeniaan saapui yli 100 000 pakolaista. Maiden välillä käytiin rauhanneuvotteluja samaan aikaan syyskokouksen kanssa, ja kokousväelle välittyi myönteinen kuva siitä, että pitkäaikainen tilanne voisi ratketa. Sekä Armenian puhemies Alen Simonyan että Armenian pääministeri Nikol Pašinjan totesivat kokouksen avauspuheenvuoroissaan, että rauhannäkymät ovat todelliset, vaikka erimielisyyksiä edelleen esiintyy. Pašinjan unelmoi, että alueella eletäisiin rinnakkain rajat auki. Yleiskokouksen puheenjohtaja Pia Kauma viittasi Etyj-alueella oleviin konflikteihin ja totesi, että vajaat puoli vuosisataa sitten Etyjin alkutaipaleella pystyttiin pohtimaan konfliktien ratkaisuja yhdessä. Hän viittasi puheessaan myös Etyjin kenttämissioihin ja niiden merkitykseen alueiden vakaudelle. Hän pahoitteli, että oli tultu tilanteeseen, jossa jouduttiin keskustelemaan koko Etyjin olemassaolosta. Siksi pitää Kauman mukaan nostaa esiin myös Etyjin merkitys ja onnistumiset.

4.3.2. Kokonaisvaltainen turvallisuus, korruption torjuminen ja vähemmistöjen suojelu

Yleiskokouksen syyskokous järjestetään perinteisesti parlamentaarisen konferenssin muodossa. Sen ensimmäisen session tema oli Etyjin rooli konfliktien aikakaudella. Alustuspuheenvuorossa Etyjin pääsihteeri Helga Schmid korosti, että vaikeasta tilanteestaan huolimatta Etyj edistää aktiivisesti rauhaa Etelä-Kaukasuksella ja Ukrainassa. Hän myös korosti Etyjin merkittävää alueellista yhteistyötä Keski-Aasiassa. Toisena alustajana toimi Armenian turvallisuusneuvoston sihteeri Armen Grigoryan, joka kertoi, miten Armenian demokratia on kehittynyt ja miten alueella tehdään rajat ylittävää yhteistyötä. Keskusteluissa

todettiin, että Etyjin pitää uudistua, toimia Venäjän hyökkäyssodan lopettamiseksi ja tukea Ukrainaa. Suomen valtuuskunnan puheenjohtaja Ville Kaunisto sanoi omassa puheenvuorossaan, että jos Etyjiä ei olisi, se pitäisi keksiä. Hän painotti myös Etyjin tärkeää roolia rauhanrakentajana. Omassa puheenvuorossaan valtuuskunnan jäsen Ville Skinnari osoitti tukensa sille, että Armenia suhtautuu sodanjälkeiseen tilanteeseen käytännöllisesti ja rauhanomaisesti. Hänen mukaansa tilanteessa pitää keskittyä palauttamaan luottamus ja rakentamaan pitkäkestoista rauhaa.

Toisen istunnon teemana oli korruptio uhkana rauhalle ja turvallisuudelle. Tilaisuudessa alustivat yleiskokouksen varapuheenjohtaja Irene Charalambides, Maailmanpankin asiantuntija Alexandra Haberson, Armenian korruptionvastaisen komission edustaja Maryam Galstyanan ja ODIHR:n edustaja Konstantine Vardzelašvili totesivat, että korruptio vaikuttaa kaikkiin Etyjin osa-alueisiin. Korruptio voi myös synnyttää konflikteja. Korruptio johtuu heikosta hallinnosta, ja se voi myös heikentää hallintoa entisestään. Keskusteluissa parlamentaarikot korostivat korruption haittoja ja peräänkuuluttivat korruptiota torjuvia strategioita sekä syytteitä korruptioon syyllistyneille. Kansalaisyhteiskunnalla on merkittävä rooli korruption paljastamisessa, ja siksi sen pitää pystyä toimimaan vapaasti.

Kolmannen istunnon teema oli vähemmistöjen suojeleminen konflikteissa. Alustuspuheenvuorot pitivät yleiskokouksen varapuheenjohtaja Daniela De Ridder Saksasta, YK:n entinen vähemmistöraportoija Fernand de Varennes ja Armenian edustaja Yeghisheh Kirakosyan. De Ridder muistutti Venäjän lukuisista rikoksista siviilejä kohtaan Ukrainassa, kuten siepattujen ukrainalaislasten pakkosiirroista Venäjälle. Hän myös korosti, että vähemmistöjen syrjintä ja vainoaminen vain kärjistävät konflikteja. De Varennes viittasi maailmassa olevien konfliktien ennennäkemättömään määrään ja totesi, että rauhan tavoittelu suojelee myös vähemmistöjä. Siksi vähemmistöjen suojeleminen on luonnollinen osa konfliktien estämistä. Kirakosyan kertoi vähemmistöjen suojelutyöstä lakimiehen näkökulmasta. Puheenvuoroissa käsiteltiin sotien vaikutuksia siviileihin ja viitattiin etenkin Ukrainaan ja Gazaan. Puhujat peräänkuuluttivat erityistä suojelua haavoittuville ryhmille ja kehottivat vahvistamaan toimenpiteitä, jotka lievittävät sotien seurauksia.

4.3.3. Välimeri-foorumi

Syyskokouksen yhteydessä järjestettiin perinteinen Välimeri-foorumi, jonka keskusteluja hallitsi Israelin ja Gazan tilanne. Foorumi järjestettiin otsikolla Lähi-idän tilanne, ja sen puheenjohtajana toimi yleiskokouksen Välimeri-erityisedustaja Pascal Allizard Ranskasta. Hän muistutti Välimeren alueen monista haasteista, kuten ilmastomuutoksesta ja siirtolaistilanteesta. Tilaisuudessa puhui Etyjin Välimerikumppaneiden koordinaatioryhmän puheenjohtaja ja Suomen Etyj-suurlähettiläs Vesa Häkkinen. Hän piti ryhmän työtä hyvänä tapana etsiä yhteisiä vastauksia turvallisuushkien torjuntaan. Häkkinen muistutti, että nuorten ja nuorten naisten voimaannuttaminen on erityisen tärkeää Hamasin terrori-iskun jälkeisessä tilanteessa. Etyj voi tarjota tähän prosessiin monenlaisia työkaluja. Tilaisuudessa puhuivat Etyjin Välimeren alueen kumppanimaiden valtuuskuntien puheenjohtajat. Foorumissa puhui myös Israelin parlamentin eli knesetin puhemies Amir Ohana, joka alleviivasi Israelin oikeutta puolustaa itseään ja varmistaa kansalaistensa turvallisuus. Keskusteluissa korostettiin yhtäältä Israelin oikeutta puolustautua ja toisaalta velvollisuutta suojella siviilejä. Päätöspuheenvuorossaan Pia Kauma esitti syvän huolensa Gazan humanitaarisesta tilanteesta ja harmitteli, että konflikti on aiheuttanut vastakkainasettelua.

Suurlähettiläs Kirsti Narinen järjesti Suomen valtuuskunnalle tapaamisen Armenian suomalaistoimijoiden ja paikallisten asiantuntijoiden kanssa. He kertoivat Etyj-valtuuskunnalle omat näkemyksensä tilanteesta Armenian ja Azerbaidžanin rajalla, Venäjän roolista sodassa ja rauhan mahdollisuuksista. Lisäksi tapaamisessa keskusteltiin Armenian sisäisestä kehityksestä ja siitä, miten Suomi voisi auttaa kehittämään Armenian yhteiskuntaa ja infrastruktuuria. Lisäksi valtuuskunnan varapuheenjohtaja Junnila tapasi eduskunnan Armenia-ystävyyssryhmän puheenjohtajana Jerevanissa Armenian parlamentin Suomi-

ystävyyssryhmän puheenjohtajan. Tämä oli huolissaan siitä, että Armenian hallitus oli päättänyt etäännyttää Venäjää.

5. Vaalitarkkailu

5.1. Yleistä

Etyjin jäsenvaltiot ovat sitoutuneet Kööpenhaminan asiakirjan (1990) määritelmään vapaista vaaleista, ja vaalitarkkailu on yksi Etyjin parlamentaarisen yleiskokouksen keskeisimpiä toimintoja. Vaalien pitää olla säännöllisiä, oikeudenmukaisia ja vapaita. Näin demokratia toteutuu ja kansalaiset voivat luottaa demokraattiseen päätöksentekoon ja vaikuttamiseen. Suomen Etyj-valtuuskunta pitää vaalitarkkailua tärkeänä ja näkee sen toimivan ikkunana jäsenmaiden poliittisiin järjestelmiin ja kulttuureihin. Kertomusvuonna 2023 Suomen valtuuskunnan edustajia osallistui Etyjin vaalitarkkailumissioihin presidentin- ja parlamenttivaaleissa Turkissa, Puolassa ja Serbiassa.

Etyjin alainen demokraattisten instituutioiden ja ihmisoikeuksien toimisto ODIHR on koordinoinut ja analysoinut vaalitarkkailutoimintaa yli 30 vuoden ajan. Ennen vaalitarkkailumissiota jäsenmaa esittää kutsun tulla seuraamaan vaalejaan ja ODIHR arvioi, voiko vaaleja tarkkailla vapaasti ja aidosti. Vaalitarkkailuihin osallistuu usein edustajia myös Euroopan neuvoston parlamentaarisesta yleiskokouksesta, Euroopan parlamentista ja Naton parlamentaarisesta yleiskokouksesta. Järjestöt tekevät yhteistyötä ja laativat vaaleista yhteisraportin, mikä tekee vaalitarkkailutyöstä uskottavampaa ja luotettavampaa.

Viime vuosina teknologia on kehittynyt huomattavasti, ja esimerkiksi tekoälyä ja sähköisiä äänestysmenetelmiä käytetään laajemmin. Sosiaalisen media on yhä useammin kansalaisten ensisijainen tiedonlähde. Tämä muutos tuo omat haasteensa myös vaaleihin. Ihmisten voi olla vaikea saada luotettavaa tietoa ehdokkaista ja puolueista, koska disinformaatiota on entistä helpompaa levittää, deepfake-videoilla voi vääristää liikkuvaa kuvaa ja ääntä ja sosiaalisen median algoritmit ohjaavat tiedonsaantia. Vaikka pitkäaikaiset vaalitarkkailijat tekevätkin mediaseurantaa, pelkän vaalitarkkailun avulla on mahdotonta täysin arvioida, miten vaalivaikuttaminen näkyy vaalituloksessa. Lyhytaikaiset vaalitarkkailijat keskittyvät seuraamaan vaaleja ja laatimaan niistä suosituksia. ODIHR kehittää jatkuvasti menetelmiään, joilla se voi vahvistaa vaalitarkkailuprosessia.

5.2. Turkin presidentin ja -parlamenttivaalit

Turkissa järjestettiin 14.5.2023 presidentin- ja parlamenttivaalit, joissa presidentti Recep Tayyip Erdoğan valittiin jatkokaudelle viideksi vuodeksi samalla, kun hänen johtamansa puolue AKP voitti parlamenttivaalit. Suomen Etyj-valtuuskunnasta vaalitarkkailuun osallistui Johannes Koskinen, Eeva-Johanna Eloranta ja Jouni Ovaska (kesk.).

Presidentinvaaleissa oli neljä pääehdokasta, joista istuva presidentti Erdoğan sai ensimmäisellä kierroksella 49,5 prosenttia ja Kemal Kilicdaroglu 44,9 prosenttia äänistä. Toisella kierroksella 28.5. presidentti Erdoğan sai 52,2 prosenttia äänistä ja hänet valittiin jatkokaudelle. Puolueet saivat parlamenttiin paikkoja seuraavasti: AKP sai 268 paikkaa, republikaanien kansanpuolue sai 169 paikkaa, vihreä vasemmisto sai 61 paikkaa, kansallinen liike sai 50 paikkaa, IYI sai 43 paikkaa, Yeniden Refah sai 5 paikkaa, ja työväenpuolue sai 4 paikkaa. Äänestysaktiivisuus oli 88,9 prosenttia

Vaaleissa äänestäjillä oli aito mahdollisuus valita lukuisten poliittisten vaihtoehtojen välillä, mutta koontumis- ja sananvapautta rajoitettiin niin, että joidenkin oppositiopoliitikkojen ja -puolueiden oli vaikea osallistua. Rajoitukset kavensivat myös kansalaisyhteiskunnan ja riippumattomien tiedotusvälineiden liikkumatilaa. Lisäksi kansainväliset vaalitarkkailijat olivat huolissaan joidenkin oppositioryhmien kohtaamasta painostuksesta, uhkailusta ja pidätyksistä, jotka vaikuttivat oleellisesti kampanjatyöhön.

Myös kampanja- ja puolerahoituksen lainsäädäntö on puutteellista. Tasa-arvokehityksestä huolimatta naiset ovat yhä aliedustettuja politiikassa ja johtotehtävissä.

5.3. Puolan parlamenttivaalit

Puolassa järjestettiin parlamenttivaalit 15.10.2023. Vaaleissa konservatiivinen Laki ja oikeus -puolue säilytti paikkansa Sejmin suurimpana puolueena mutta menetti kuitenkin valta-asemansa, ja sen kahdeksan vuoden hallitusjakso päättyi, kun EU-myönteisempi oppositiokoalitio sai enemmistön parlamenttipaikoista ylä- ja alahuoneessa. Etyjin parlamentaarisen yleiskokouksen puheenjohtaja Pia Kauma johti kansanedustajista ja europarlamentaarikoista koostuvaa vaalitarkkailijoiden ryhmää, johon kuuluivat myös Inka Hopsu ja Vilhelm Junnila.

Vaaleissa Laki ja oikeus -puolue keräsi 35,4 prosenttia äänistä, mutta Kansalaisfoorumin johtama oppositiokoalitio sai enemmistön parlamenttiin 53,7 prosentin äänisaaliilla. Alahuoneen 460 edustajanpaikasta oppositiokoalitio keräsi yhteensä 248 (Kansalaisfoorumille 157, Kolmas tie -liittoumalle 65 ja vasemmistolle 26 paikkaa). Laki ja oikeus -puolue jäi 194 paikkaan ja menetti näin 41 paikkaa. Myös ylähuoneessa senaatissa oppositio vahvisti asemiaan, kun vaaliliitto (Kansalaisfoorumi, keskustalainen koalitio Kolmas tie ja vasemmisto Waleca) sai 64 paikkaa ja Laki ja oikeus -puolue vain 34 paikkaa. Vaalien äänestysprosentti oli poikkeuksellisen korkea: 74,4 prosenttia.

Vaalitarkkailuraportin mukaan vaalit olivat aidosti kilpailulliset ja ehdokasasettelu tarjosi äänestäjille monipuolisesti vaihtoehtoja. Myös järjestäytymis- ja kokoontumisvapaus toteutuivat vaalien alla hyvin. Kampanjointia varjosti kuitenkin usein suvaitsematon, naisvihamielinen ja ehdokkaiden henkilökohtaisuuksiin menevä retoriikka. Lisäksi hallituspuolue arvosteli oppositiota valtion mediassa ja kiersi vaalirahoituslakeja valtionyhtiöiden avulla. Vaalisalaisuus jäi useilla havaintopaikoilla toteutumatta, kun tungoksen, pienten äänestystilojen tai muiden syiden takia vaalilupukkeita täytettiin toisten ihmisten silmien alla. Puolan vaalilainsäädäntö on pääpiirteissään asianmukainen, eikä vaaliviranomaisten toimissa havaittu merkittäviä epäkohtia. Äänestys- ja ääntenlaskutehtävät sujuivat tehokkaasti. Kuitenkin on yhä toteuttamatta useita Etyj/ ODIHR:n suosituksia, jotka liittyvät muun muassa vaalirahoituksen läpinäkyvyyteen. Osa vanhemmista suosituksista toteutettiin liian lähellä vaalipäivää, eikä niistä tiedotettu riittävästi. Lisäksi useilla kansainvälisillä vaalitarkkailijoilla oli vaikeuksia järjestää akkreditointi.

5.4. Serbian ennenaikaiset parlamenttivaalit

Serbian oppositiopuolueet vaativat kesästä asti ennenaikaisia parlamenttivaaleja, ja ne järjestettiin presidentti Aleksandar Vučićin määräyksestä 17.12.2023. Vaaleissa valtaa vuodesta 2012 pitänyt Serbian edistyspuolue SNS keräsi 47 prosenttia äänistä ja sai niukan 128 paikan enemmistön 250-paikkaisesta parlamentista. Kesän mielenosoituksista syntynyt Serbia väkivaltaa vastaan -liittouma SPN keräsi 23,7 prosenttia äänistä. Vaalien äänestysprosentti oli 59. Samaan aikaan parlamenttivaalien kanssa maassa järjestettiin lukuisia paikallisvaaleja. ODIHR:n, Etyjin parlamentaarisen yleiskokouksen, Euroopan neuvoston parlamentaarisen yleiskokouksen ja Euroopan parlamentin yhteiseen vaalitarkkailuun osallistuvat Suomen Etyj-valtuuskunnasta Petri Huru (ps.) ja Eeva-Johanna Eloranta.

Vaikka Serbian vaalijärjestelmä mahdollistaa demokraattisten vaalien järjestämisen näinkin lyhyellä valmistautumisajalla ja hallitus on toteuttanut useita ODIHR:n suosituksia, on puolueilla hyvin erilaiset mahdollisuudet menestyä vaaleissa. Tämä johtuu muun muassa siitä, että maan julkiset instituutiot ovat puolueellisia, äänestäjiä ja toimittajia häiritään ja ääniä ostetaan. Voimassa ei ole vaalirahoituskattoa, joka tukisi opposition asemaa.

Serbian ennenaikaiset parlamenttivaalit tarjosivat kuitenkin äänestäjille todellisia poliittisia vaihtoehtoja, mielipiteen- ja kokoontumisvapaus toteutuivat vaalien alla hyvin, ja vaalipäivä sujui pääosin mutkattomasti. Äänestysosalaisuus ei kuitenkaan aina pitänyt esimerkiksi sen vuoksi, että vaalihuoneet

ruuhkautuivat ja ihmiset äänestivät ryhmissä. Lisäksi istuvan presidentin näkyvyys ja pyrkimykset vaikuttaa vaalitulokseen aiheuttivat epätasaväkiset lähtökohdat vaalikamppailulle. Tiedotusvälineet käsittelivät ehdokkaita lainmukaisesti, mutta hallinto ja valtionmedia maalittivat joitakin toimittajia. Myös äänestysrekisterissä oli epäselvyyksiä: väitettiin, että rekisterissä olisi mukana kuolleita henkilöitä ja että paikallisvaaleihin olisi osallistunut ulkopaikkakuntalaisia, jotka eivät ole rekisterissä. Myöskään valtion ja puolueen ulkopuolelta tulevaa vaalirahoitusta ei ole Serbiassa säädelty.

Lähtökohdat parlamenttivaaleille olivat haastavat: keväällä tapahtui kaksi joukkoampumista, joista seurasi mielenosoituksia hallitusta vastaan, ja mielenosoitukset laajentuivat lakoiiksi. Lisäksi syksyllä Kosovon jännitteet kasvoivat entisestään. Maa oli ennen vaaleja jakautunut karkeasti kahteen leiriin: yhtäältä valtapuolueen ja istuvan presidentin ympärille ja toisaalta EU-myönteiseen, hallitusta vastustavaan allianssiin. Serbiassa on järjestetty parlamenttivaalit kolmesti neljän vuoden aikana, mikä on syönyt ääntäjien luottamusta vaaleihin ja demokraattiseen järjestelmään.

LIITE 1 Etyjin parlamentaarisen yleiskokouksen Suomen valtuuskunta 01/2023–04/2023

PUHEENJOHTAJA
Vilhelm JUNNILA (ps.)

VARAPUHEENJOHTAJA
Johannes KOSKINEN (sd.)

JÄSENET

Eeva-Johanna
ELORANTA (sd.)

Inka
HOPSU (vihr.)

Pia
KAUMA (kok.)

Arto
PIRTTILAHTI (kesk.)

VARAJÄSENET

Ville
KAUNISTO (kok.)

Kimmo
KILJUNEN (sd.)

Joonas
KÖNTTÄ (kesk.)

Markus
MUSTAJÄRVI (vas.)

Juha
MÄENPÄÄ (ps.)

Tom
PACKALÉN (ps.)

SIHTEERISTÖ

Maria FAGERHOLM valtuuskunnan sihteeri
Venja HENNINGSEN, valtuuskunnan apulaissihteeri
Mari HÄMÄLÄINEN, valtuuskunnan avustaja

LIITE 2 Etyjin parlamentaarisen yleiskokouksen Suomen valtuuskunta 04/2023–09/2023

PUHEENJOHTAJA
Vilhelm JUNNILA (ps.)

VARAPUHEENJOHTAJA
Johannes KOSKINEN (sd.)

JÄSENET

Eeva-Johanna
ELORANTA (sd.)

Inka
HOPSU (vihr.)

Pia
KAUMA (kok.)

Jouni
OVASKA (kesk.)

VARAJÄSENET

Eeva
KALLI (kesk.)

Ville
KAUNISTO (kok.)

Kimmo
KILJUNEN (sd.)

Merja
KYLLÖNEN (vas.)

Juha
MÄENPÄÄ (ps.)

Jenna
SIMULA (ps.)

SIHTEERISTÖ

Maria FAGERHOLM valtuuskunnan sihteeri
Venja HENNINGSEN, valtuuskunnan apulaissihteeri
Mari HÄMÄLÄINEN, valtuuskunnan avustaja

LIITE 3 Etyjin parlamentaarisen yleiskokouksen Suomen valtuuskunta 09/2023–

PUHEENJOHTAJA
Ville KAUNISTO (kok.)

VARAPUHEENJOHTAJA
Vilhelm JUNNILA (ps.)

JÄSENET

Pia
KAUMA (kok.)

Katri
KULMUNI (kes.)

Jenna
SIMULA (ps.)

Ville
SKINNARI (sd.)

VARAJÄSENET

Eeva-Johanna
ELORANTA (sd.)

Inka
HOPSU (vihr.)

Petri
HURU (ps.)

Atte
KALEVA (kok.)

Jukka
KOPRA (kok.)

Johannes
KOSKINEN (sd.)

SIHTEERISTÖ

Maria FAGERHOLM, valtuuskunnan sihteeri

Venja HENNINGSEN, valtuuskunnan apulaissihteeri 1.1.-30.9.2023

Ari HONKANEN, valtuuskunnan apulaissihteeri 1.10.2023 alkaen

Juho TAKKUNEN, Etyj-erityisasiantuntija 1.11.2023 alkaen

Mari HÄMÄLÄINEN, valtuuskunnan avustaja

LIITE 4 Etyjin osallistujavaltiot

Alankomaat
Albania
Andorra
Armenia
Azerbaidžan
Belgia
Bosnia-Hertsegovina
Bulgaria
Espanja
Georgia
Irlanti
Islanti
Iso-Britannia
Italia
Itävalta
Kanada
Kazakstan
Kirgisia
Kreikka
Kroatia
Kypros
Latvia
Liechtenstein
Liettua
Luxemburg
Pohjois-Makedonia
Malta
Moldova
Monaco
Mongolia
Montenegro
Norja
Portugali
Puola
Pyhä istuin
Ranska
Romania
Ruotsi
Saksa
San Marino
Serbia
Slovakia
Slovenia
Suomi
Sveitsi
Tadžikistan
Tanska

Tšekki
Turkki
Turkmenistan
Ukraina
Unkari
Uzbekistan
Valko-Venäjä
Venäjä
Viro
Yhdysvallat

YHTEISTYÖKUMPPANIT

Afganistan
Australia
Etelä-Korea
Japani
Thaimaa

VÄLIMEREN ALUEEN YHTEISTYÖ- KUMPPANIT

Algeria
Egypti
Israel
Jordania
Marokko
Tunisia

LIITE 5 Etyjin parlamentaarisen yleiskokouksen ja komiteoiden puheenjohtajisto, työryhmät ja erityisedustajat

Yleiskokouksen puheenjohtajisto

Heinäkuu 2022 - heinäkuu 2023

Puheenjohtaja

Margareta Cederfelt (Ruotsi) 2023

Varapuheenjohtajat

Joan Pere Pons (Espanja) 2025
Irene Charalambides (Kypros) 2025
Askar Shakirov (Kazakstan) 2023
Pascal Allizard (Ranska) 2023
Michael Georg Link (Saksa) 2023
Pia Kauma (Suomi) 2024
Mark Pritchard (Yhdistynyt kuningaskunta) 2025
Roger Wicker (Yhdysvallat) 2024
Reinhold Lopatka (Itävalta) 2024

Rahastonhoitaja

Peter Juel-Jensen (Tanska)

Kunniapuheenjohtaja

-

Heinäkuu 2023 - heinäkuu 2024

Puheenjohtaja

Pia Kauma (Suomi) 2024

Varapuheenjohtajat

Roger Wicker (Yhdysvallat) 2024
Reinhold Lopatka (Itävalta) 2024
Irene Charalambides (Kypros) 2025
Mark Pritchard (Yhdistynyt kuningaskunta) 2025
Joan Pere Pons (Espanja) 2025
Mykyta Poturaiev (Ukraina) 2026
Daniela De Ridder (Saksa) 2026
Kyriakos Hadjiyianni (Kypros) 2026
-

Rahastonhoitaja

Johan Büser (Ruotsi)

Kunniapuheenjohtaja

Margareta Cederfelt (erosi joulukuussa 2023)

Yleiskokouksen komiteoiden puheenjohtajistot

Heinäkuu 2022 - heinäkuu 2023

Poliittinen ja turvallisuuskomitea (I komitea)

Puheenjohtaja Richard Hudson (Yhdysvallat)
Varapuheenjohtaja C. N. Dunava (Romania)
Raportoiija Laurynas Kasčiūnas (Liettua)

Talous-, tiede-, teknologia- ja ympäristökomitea (II komitea)

Puheenjohtaja Azay Guliyev (Azerbaidžan)
Varapuheenjohtaja Artur Gerasymov (Ukraina)
Raportoiija Gudrun Kugler (Itävalta)

Ihmisoikeus- ja demokratiakomitea (III komitea)

Puheenjohtaja Nikoloz Samkharadze (Georgia)
Varapuheenjohtaja Farah Karimi (Alankomaat)
Raportoiija Johan Büser (Ruotsi)

Heinäkuu 2023 - heinäkuu 2024

Poliittinen ja turvallisuuskomitea (I komitea)

Puheenjohtaja Richard Hudson (Yhdysvallat)
Varapuheenjohtaja C. N. Dunava (Romania)
Raportoiija Laurynas Kasčiūnas (Liettua)

Talous-, tiede-, teknologia- ja ympäristökomitea (II komitea)

Puheenjohtaja Azay Guliyev (Azerbaidžan)
Varapuheenjohtaja Artur Gerasymov (Ukraina)
Raportoiija Gudrun Kugler (Itävalta)

Ihmisoikeus- ja demokratiakomitea (III komitea)

Puheenjohtaja Lucie Potuckova (Tšekki)
Varapuheenjohtaja Sargis Khandanyan (Armenia)
Raportoiija Malik Ben Achour (Belgia)

Yleiskokouksen työryhmät

Sääntöalacomitea

Sub-Committee on Rules of Procedure and Working Practices

Puheenjohtaja Pascal Allizard (Ranska)
Vilija Aleknaite Abramikiene (Liettua)
Robert B. Aderholt (Yhdysvallat)
Selami Altinok (Turkki)
Pia Kauma (Suomi)
Irene Charalambides (Kypros)
Hedy Fry (Kanada)
Artur Gerasymov (Ukraina)
Peter Juel-Jensen (Tanska)
Sargis Khandanyan (Armenia)
Kari Henriksen (Norja)
Robin Wagener (Saksa)
John Whittingdale (Yhdistynyt kuningaskunta)

Siirtolaisuustyöryhmä

Ad Hoc Committee on Migration

2016-

Puheenjohtaja Daniela De Ridder (Saksa)
Varapuheenjohtaja Alfred Dubs (Yhdistynyt kuningaskunta)
Varapuheenjohtaja Kyriakos Hadjiyianni (Kypros)
Varapuheenjohtaja Farah Karimi (Alankomaat)
Varapuheenjohtaja Gudrun Kugler (Itävalta)
Alessandro Alfieri (Italia)
Susana Amador (Portugali)
Jan Bauer (Tšekki)
Malik Ben Achour (Belgia)
Valérie Boyer (Ranska)
Johan Büser (Ruotsi)
Kemal Celik (Turkki)
Fabrizio Comba (Italia)
Hedy Fry (Kanada)
Sheila Jackson Lee (Yhdysvallat)
Laurynas Kasčiūnas (Liettua)
Kristian Klinck (Saksa)
Dimitrios Markopoulos (Kreikka)
Gwen Moore (Yhdysvallat)
David Stögmüller (Itävalta)

Terrorisminvastainen komitea

Ad Hoc Committee on Countering Terrorism

2017-

Puheenjohtaja Reinhold Lopatka (Itävalta)
Varapuheenjohtaja Kamil Aydin (Turkki)
Vilija Aleknaitė-Abramikienė (Liettua)
Ravshanbek Alimov (Uzbekistan)

Paula Cardoso (Portugali)
Tsogtbaatar Damdin (Mongolia)
Maria Karapetyan (Armenia)
Pia Kauma (Suomi)
Emanuele Loperfido (Italia)
Sverre Myrli (Norja)
Madeleine van Toorenburg (Alankomaat)
Mark Veasey (Yhdysvallat)

Ukraina-tukiryhmä

Parliamentary Support Team for Ukraine

2023-

Puheenjohtaja Pia Kauma (Suomi)
Varapuheenjohtaja Mykyta Poturaiev (Ukraina)
Varapuheenjohtaja Joe Wilson (Yhdysvallat)
Daniela De Ridder (Saksa)
Richard Blumenthal (Yhdysvallat)
Reinhold Lopatka (Itävalta)
Mark Demesmaecker (Belgia)
Lucie Potuckova (Tšekki)
Kristian Vigenin (Bulgaria)
Rihards Kols (Latvia)
Luis Graca (Portugali)
Barbara Bartus (Puola)
Selami Altinok (Turkki)
Pascal Allizard (Ranska)
Siv Mossleth (Norja)
Vilija Aleknaite Abramikiene (Liettua)
John Aldag (Kanada)
Davor Bernardic (Kroatia)
Yevheniia Kravchuk (Ukraina)
Nataliia Pipa (Ukraina)
John Whittingdale (Yhdistynyt kuningaskunta)
Boris Dittrich (Alankomaat)
Carina Ödebrink (Ruotsi)

Yleiskokouksen erityisedustajat

Ihmiskauppakysymysten erityisedustaja <i>Special Representative on Human Trafficking Issues</i>	Christopher Smith (Yhdysvallat)	2004-
Tasa-arvokysymysten erityisedustaja <i>Special Representative on Gender Issues</i>	Hedy Fry (Kanada)	2010-
Antisemitismin, rasismien ja suvaitsemattomuuden vastaisten toimien erityisedustaja <i>Special Representative on Anti-Semitism, Racism and Intolerance</i>	Benjamin Cardin (Yhdysvallat)	2015-

Välimeri-alueen erityisedustaja <i>Special Representative on Mediterranean Affairs</i>	Pascal Allizard (Ranska)	2017-
Korruption vastaisen toiminnan erityisedustaja <i>Special Representative on Fighting Corruption</i>	Irene Charalambides (Kypros)	2019-
Poliittisten vankien erityisedustaja <i>Special Representative on Political Prisoners</i>	Steve Cohen (Yhdysvallat)	2022-
Arktisen alueen erityisedustaja <i>Special Representative for the Arctic and High North</i>	Mark Pritchard (Yhdistynyt Kuningaskunta)	2023-
Keski-Aasian erityisedustaja <i>Special Representative on Central Asia</i>	Farah Karimi (Alankomaat)	2023-
Ilmastonmuutoksesta vastaava erityisedustaja <i>Special Representative on Climate Change</i>	Joan Pere Pons (Espanja)	2023-
Järjestäytyneen rikollisuuden vastaisten toimien erityisedustaja <i>Special Representative on Combating Organized Crime</i>	Eugenio Zoffili (Italia)	2023-
Konfliktisykkli erityisedustaja <i>Special Representative on the Conflict Cycle</i>	André Coelho Lima (Portugali)	2023-
Itä-Euroopan erityisedustaja <i>Special Representative on Eastern Europe</i>	Kristian Vigenin (Bulgaria)	2023-
Etelä-Kaukasuksen erityisedustaja <i>Special Representative on the South Caucasus</i>	Kari Henriksen (Norja)	2023-
Kaakkois-Euroopan erityisedustaja <i>Special Representative on South East Europe</i>	Kyriakos Hadiyianni (Kypros)	2023-
Nuorten osallistumisen edistämisen erityisedustaja <i>Special Representative on Youth Engagement</i>	Monika Zajkova (Pohjois-Makedonia)	2023-

EDUSKUNTA
RIKSDAGEN

